

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Лебедик Л.В.

У контексті місії нової української школи важливим чинником управління закладами освіти є дієва співпраця школи, громади і влади, що забезпечить процес формування здоров'язбережувального середовища, яке створить необхідні передумови для інноваційної діяльності закладів освіти територіальних громад.

Концепція управління якістю здоров'язбережувального середовища в закладах освіти територіальних громад полягає, насамперед, у наданні переваги стратегії пізнання з допомогою інноваційних інформаційних технологій навчання замість стратегії передачі знань учителями. Процес набуття нових знань відбувається за активної позиції учня, що й визначає суттєві зміни у середовищі закладів освіти у територіальних громадах. Відправним і кінцевим пунктами є суб'єкт здоров'язбережувального середовища (учень), який за допомогою нових вимог гарантії якості освіти навчається для задоволення своїх пізнавальних потреб.

Методологічну основу дослідження проблеми управління якістю здоров'язбережувального середовища в закладах освіти територіальних громад становлять праці з: розвитку місцевого самоврядування (П. Ворона, В. Луговий, Ю. Сурмін та ін.), філософії освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Огнев'юк та ін.), управління якістю освіти, професійного розвитку освітян і управлінців, формування здоров'язбережувального середовища закладів освіти (Г. Єльнікова, Л. Карамушка, С. Калашнікова, Н. Клокар, Т. Сорочан, В. Стрельніков [4, с. 2–5; 5, с. 151–158; 6, с. 343–347; 7, с. 24–27; 8, с. 154–156; 9, с. 154–155; 10, с. 211–217; 11, с. 520–527; 12, с. 30–34; 13, с. 349–351] та ін.).

Завданням нашого дослідження стало розкриття суті управління якістю здоров'язбережувального середовища в закладах освіти територіальних громад та виокремлення показників оцінювання означеного середовища для вимірювання його якості. Здоров'язбережувальне середовище закладів освіти у громадах є єдиним простором для всіх учасників освітнього процесу.

Виклад матеріалу дослідження розпочнемо з обґрунтування суті управління якістю здоров'язбережувального середовища в закладах освіти територіальних громад, започатковане у наших попередніх дослідженнях [1, с. 495–500; 2, с. 264–272; 3, с. 296–301].

Здоров'язбережувальне середовище закладів освіти територіальних громад можна назвати новою управлінською реальністю, для якої характерні система зв'язків, дій, відносин і взаємин в закладах освіти громади. Якісне здоров'язбережувальне середовище є умовою для ефективного менеджменту, спрямованого на підвищення ефективності діяльності закладів освіти територіальних громад.

Оцінювання здоров'язбережувального середовища закладів освіти територіальних громад здійснювалася шляхом діагностики. Система показників була орієнтована на явища як духовної, так і матеріальної складової життя закладів освіти: домінуючі в них моральні норми і цінності, прийнятий кодекс поведінки, традиції, встановлені стандарти якості освіти, стилю керівництва і показників задоволеності педагогічних працівників умовами праці.

З показників оцінювання здоров'язбережувального середовища закладів освіти територіальних громад виділено духовний і матеріальний складники. Перший забезпечує формування морально-етичних цінностей і установок життєдіяльності як педагогічних працівників, так і учнів, що спрямовують потенціал інтелектуальної і духовної енергії людських ресурсів на ефективну реалізацію їхніх функцій; другий складник є умовою реалізації і підтримки комфортного перебування педагогічних працівників і учнів у здоров'язбережувальному середовищі. Система якості мала два

взаємозалежних аспекти: запити й очікування споживачів освітніх послуг (учнів і батьків) та їх постачальників (учителів), задоволення яких і стало ключовою метою моделі реалізації ланцюга «мета – результат».

Була розроблена модель якості здоров'язбережувального середовища закладів освіти територіальних громад. Для вимірювання означеної якості було виділено інваріантну структуру її опису з позицій міжнародних стандартів. Було одержано двовимірну матричну модель вимірювання якості здоров'язбережувального середовища, у якій по вертикалі подані компоненти складників якості елементів означеної моделі, а по горизонталі – розгортання кожного елемента згідно зі складниками здоров'язбережувального середовища закладів освіти територіальних громад. Елементами системи якості взяті: аналіз контрактів (вхідний рівень); управління проєктуванням, документами, підготовкою учнів; ідентифікація і відслідковування; управління процесами, контролем, невстигаючими учнями; форми і способи збереження документів; внутрішній аудит якості; навчання проєктантів; обслуговування; статистичні методи.

Складниками якості середовища є якість результату, якість змісту, якість технологій, якість оцінювання, якість організації, якість персоналу. Кожна клітинка матриці наповнювалася певним змістом, що дозволило аналізувати якість проєкту здоров'язбережувального середовища закладів освіти.

Запропонована нами матрична модель дозволила виявити сильні і слабкі сторони здоров'язбережувального середовища закладів освіти територіальних громад і внести необхідні зміни відповідно до вимог системи якості. Такий підхід до вимірювання якості в остаточному підсумку підвищив діагностичну культуру педагогів.

Таким чином, якість здоров'язбережувального середовища, з одного боку, розглядається як якість її кінцевого результату (здоров'я і підготовленості учнів) і, з іншого боку як сукупність якісних характеристик самої системи їх підготовки, реалізації її складників і результатів. Отже,

говорячи про якість здоров'язбережувального середовища, слід, насамперед, мати на увазі такий критерій мети діяльності закладів освіти територіальних громад як випуск здорових і освічених випускників, які завершили навчання за освітньою програмою й успішно склали атестацію за весь термін навчання.

У підсумку, вимірювання якості здоров'язбережувального середовища в закладах освіти територіальних громад спрямовувалося на забезпечення належних умов якісної підготовки учнів. Споживач очікував високої якості результату здоров'язбережувального середовища згідно зі своїх вимог, що досягалося реалізацією якісних характеристик основних його елементів.

Отже, ми обґрунтували політику і мету вимірювання якості здоров'язбережувального середовища в закладах освіти територіальних громад, узгоджену зі стратегією розвитку громади; визначали процеси, необхідні для вимірювання якості; сформували матрицю розподілу повноважень і відповідальності за якість здоров'я і підготовку учнів; установили послідовність і взаємодію процесів; формували вимоги до інформаційного забезпечення і документального оформлення здоров'язбережувального освітнього середовища.

Література

1. Лебедик Л. В. Оцінювання культури вищого навчального закладу через якість здоров'язбережувального середовища. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : зб. статей за матеріалами IV Міжн. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, Україна, 23-24 берез. 2017 р.) у 2 томах / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Т. 1. С. 495–500.

2. Лебедик Л. В. Підготовка майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 623 с. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8837>

3. Лебедик Л. В. Формування громадянської культури особистості через якість демократичного середовища закладу освіти. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*: зб. матеріалів конф. / За заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Івашини. РВВ СОІППО, Суми, 2020. С. 296–301. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8838>

4. Стрельніков В. Ю. Дослідження освітнього середовища : корпоративний імідж навчального закладу. *Імідж сучасного педагога*. 2001. № 2. С. 2–5.

5. Стрельніков В. Ю. Дослідження якості системи акселеративного навчання на основі міжнародних стандартів ISO 9000. *Вища освіта України*. Тематичний вип. “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. Додаток 3., Т. IV (11). 2008. С. 151–158.

6. Стрельніков В. Ю. Емоційний складник здоров’язберігаючого навчального середовища. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. (56) 15. С. 343–347.

7. Стрельніков В. Застосування вчителем педагогічної діагностики для підвищення якості навчання учнів. *Дидаскал : часопис : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Забезпечення якості вищої освіти в Україні: сучасний стан і перспективи»*, 12–13 листоп. 2019 р. Полтава, 2020. № 20. С. 24–27.

8. Стрельніков В. Ю. Критерії якості освітнього середовища в педагогічній системі М. В. Остроградського. *М. В. Остроградський видатний математик, механік і педагог*. Матеріали міжнар. конф., присвяченої 200-річчю з дня народження М. В. Остроградського 26–27 верес. 2001 р. Полтава : ПДПУ ім. В. Г. Короленка, 2001. С. 154–156.

9. Стрельніков В. Ю. Показники якості дидактичної системи згідно з вимогами ISO 9001. *Матеріали XXXII міжнародної наук.-метод. конф. «Якість вищої освіти : інтерактивні методи спільної навчальної діяльності викладачів і студентів»*, 29–30 берез. 2007 р. Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2007. С. 154–155.

10. Стрельніков В. Ю. Проектування інтерактивних технологій навчання дорослих. *Підвищення якості освіти і розвиток професіоналізму в умовах сучасних соціально-економічних змін* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.. Україна – Болгарія, 19–28 верес. 2012 р. Черкаси : ПП Чабаненко, 2012. С. 211–217.

11. Стрельніков В. Ю. Формування здоров’язбережувального навчального середовища університету шляхом регулювання емоційних станів його суб’єктів. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : збірник статей за матеріалами IV Міжн. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов’янськ, Україна, 23–24 берез. 2017 р.) у 2 т. / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов’янськ : ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет, 2017. Т. 1. С. 520–527.

12. Стрельніков В. Ю. Функції емоцій у здоров’язберігаючому навчальному середовищі. *Наукові записки ПОІППО*. Вип. 3. Полтава : ПОІППО, 2012. С. 30–34.

13. V.Yu. Strelnikov, L.V. Lebedyk, T.V. Hura, S.I. Sysoieva, S.V. Stankevych, E.V. Shapovalova, O.Ye. Avilova. Leadership and social work in the environmental management system. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. № 11

(2). C. 349–351. URL : <https://www.ujecology.com/articles/leadership-and-social-work-in-the-environmental-management-system.pdf>